

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Charakteristika násilné osoby

Různí pachatelé partnerského násilí používají obdobné manipulativní techniky, jejichž cílem je udržet si kontrolu a moc nad životem jejich partnerky. Velmi často se agresivně a násilně projevují pouze doma, na veřejnosti naopak vystupují jako velmi spořádaní a slušní lidé. Pachatelé domácího násilí pocházejí z různých socioekonomických i vzdělanostních vrstev. Nelze u nich diagnostikovat jednotnou duševní poruchu, řada z nich však vykazuje podobné rysy, jako např. nedostatek empatie či tzv. „dvojí tvář“. Navenek obvykle vystupují jako sympatičtí, velmi komunikativní lidé, vůči své partnerce (současné či bývalé) jsou však násilní a bezohlední. Násilí se dopouštějí především z pocitu, že mohou, nikoliv proto, že by trpěli nějakou duševní poruchou.

Řada pachatelů domácího násilí má velmi rigidní představy o partnerském vztahu, či o rozdělení mužských a ženských rolí. Mnozí pachatelé domácího násilí byli sami v dětství týráni nebo byli svědky násilí vůči matce, zažívali citovou deprivaci, a je pravděpodobné, že v rodinách, kde vyrůstali, byl nedostatek úcty k ženám a dětem obecně. Jako děti se naučili, že za určitých okolností je legitimní a potřebné užít násilí. Pachatelé domácího násilí mají tendenci dívat se na ženy jako na své vlastnictví, proto mají domnělé „právo“ své partnerky kontrolovat a vychovávat.¹

Strategie násilných partnerů²

Strategie vytváření systematického napětí a strachu

Násilní partneři se zaměřují na systematické opakované útoky s cílem vyvolat traumatické zážitky, které ústí v kumulovaný pocit bezmoci, neschopnosti a izolace. Vyvolávají pocity a stavy strachu, nemohoucnosti a marnosti a postupně u oběti ničí pocit vlastní identity a sebevědomí. Postupem času už násilný partner ani nemusí používat přímé fyzické násilí – výhrůžky a vzpomínky na prožité násilí stačí u oběti k vyvolání permanentního strachu. Útoky se mohou vyskytovat nepředvídatelně a neočekávaně, takže oběť získává dojem, že partner má nad ní veškerou moc a jakékoliv projevy odporu a vzdoru jsou marné a zbytečné.

Strategie emoční dezorientace

K násilí nedochází nepřetržitě. Bývá střídáno chvílemi klidu či „laskavosti“, což vede u oběti k pocitu emoční dezorientace (viz Cyklus domácího násilí). Oběti si pak častou kladou otázky typu: „Co když je můj partner ve skutečnosti hodný, co když je to všechno má vina?“ Přejícné projevy náklonnosti tak v oběti posilují pocity viny a zodpovědnosti za prožité násilí, což následně ztěžuje proces rozhodování se násilný vztah ukončit. Okolí má často tendenci posuzovat násilného partnera podle této jeho „dobré stránky“, kterou se navenek

¹ Vavroňová, M., Prokopová, Z. (2003). Intervence v případech domácího násilí. Praha, Informační a poradenské centrum ROSA.

² Vargová, B. (2005) Násilí v partnerských vztazích: jeho důsledky pro trvání vztahu a na prožívání u dětí. Rigorózní práce, katedra psychologie FF UK, Praha.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

prezentuje.

Strategie izolace

Násilný partner se cíleně snaží narušit veškeré vztahy a kontakty oběti s okolím. Opětovně jí zakazuje stýkat se s rodiči, sourozenci a přáteli. Obviňuje ženu např. z toho, že se chová tak hrozně, že k nim už nikdo nemůže přijít na návštěvu, že všichni její známí jsou zaujatí a navádí ji proti němu, apod. Děti nesmí navštěvovat své kamarády a zvat si je domů. Záměrná izolace přestřihává veškeré sociální kontakty oběti a ztěžuje jí opustit násilný vztah. Dalším rysem izolace je konstantní sledování a kontrolování. V počátku vztahu může být takovéto chování pokládáno za projev náklonnosti a zamilovanosti (odvozy do a ze zaměstnání, neustálá přítomnost partnera, zvýšený zájem o aktivity ženy, apod.). Se vzrůstající izolací se však prohlubuje také psychická a emocionální závislost. Oběť je díky sociální izolaci závislá pouze na informacích, které jí poskytuje partner a tím se dostává do mentálního prostoru „virtuální reality“.

Strategie vyčerpání

Snaha oslabit emoční a psychickou odolnost ženy a tím snížit její schopnost vzdoru vede násilné partnery k tomu, že například nedovolují partnerce spát, omezují její přístup k jídlu a pití, dlouho do noci je vyslychají, nutí je o sobě říkat ponižující a degradující nadávky, apod. Propojení fyzického a psychického vyčerpání pak vede k odevzdanosti a pocitu nemohoucnosti čelit násilí.

Strategie pomlouvání a očerňování

Systematické pomlouvání, nadávky a ponižování mají destruktivní vliv na sebevědomí ženy a na její vlastní sebezpečí. Násilný partner často přidává i další důkazy jeho moci a vyžaduje od oběti, aby vykonávala a plnila naprosto nesmyslné úkoly a požadavky.

Charakteristika partnera dopouštějícího se domácího násilí – shrnutí

- Dvojitá tvář
- Egoismus, popírají násilí
- Chtějí mít nad partnerkou moc
- Mají extrémní potřebu vše kontrolovat
- Mají nízké sebevědomí, pocity méněcennosti
- Mají pocit, že mají právo vychovávat partnerku
- Za své problémy obviňují druhé

